

**ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ /ՄՈՂՈՒԼ 1/**

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ՊԱՏՄԱԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ԱՄԲԻՈՆ	ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ, ՆՐԱ ԴԱՍՍՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՅԻ և ԼՐԱԳՐՈՒԹՅԱՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ՄՈՂՈՒԼ	ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ ԵՎ ՄՈՂՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	1709B4/03
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՈՒՐՍ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	1-ին կուրս, 1-ին կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	<p>«Հայ ժողովրդական բանահյուսություն» առարկայի դասընթացի նպատակն է ծանոթացնել հայ ժողովրդի բանավոր ստեղծագործության ծագման, ձևավորման և զարգացման օրինաչափություններին, բանահյուսական նմուշների ժանրային, թեմատիկ դասակարգմանը, ազգային բնութագրին, այլ ժողովուրդների պատմագրության, գրականութ յան հետ ունեցած առնչություններին, առանձին գրական երկերի վրա թողած ազդեցություններին, հայ ժողովրդի հոգևոր կյանքում ունեցած դերին ու նշանակությունը:</p>
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	<ul style="list-style-type: none"> • ԳԻՏԵՆԱ՝ հայ ժողովրդական բանահյուսության ծագման և ձևավորման նախադրյալները, հայ ժողովրդի պատմա կան զարգացման հետ ունեցած առն չությունները, զարգացման փուլերը, ժանրա յին տեսակները, գեղարվեստական գրակա նության և արվեստի այլ տեսակների հետ ունեցած աղերսները, կրթադաստիարակիչ նշանակությունը: • ԿԱՐՈՂԱՆԱ՝ հասկանալ և գնահատել հայ ժողովրդական բանահյուսական ստեղծագոր ծությունների գաղափարական-գեղարվես տական արժանիքները, դրանք արժևորել համաշխարհային բանավոր ստեղծագոր ծությունների համապատկերի վրա, դրսևորել քննական-ստեղծագործական վերաբեր մունք, կատարել հետազոտական-որոնողա կան աշխատանքներ: <p>ՏԻՐԱՊԵՏԻ՝ քննադատական-համեմատական վերլուծություն կատարելու, սեփական տեսակետը արտահայտելու, ձեռք բերած գիտելիքները գործնականում կիրառելու, ինքնուրույն դատողություններ անելու, սեփական կարծիքը պաշտպանելու կարողություններին:</p>
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ	<ul style="list-style-type: none"> • ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ - 4 • ԼՍԱՐԱՆԱՅԻՆ ԺԱՄ - 64 • ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ - 32 • ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ - 32 • ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄ - 4
ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	Նախնական գիտելիքներ հայ ժողովրդական բանահյուսության մասին՝ ըստ հանրակրթական ավագ դպրոցի բանահյուսության և գրականության չափորոշիչների

ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ
ՄԵԹՈԴՆԵՐ

Դասախոսություն,
Քննարկում, բանավեճ, իյուստրացիա

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- Ժողովրդական բանահյուսության առարկայի ուսումնասիրություն և յուրացում, նրա հնույթ յան վկայությունները:
- Նրա ժանրային կազմը, դասակարգումը ըստ վիպական և քնարական սեռերի:
- Բանահյուսական երկերի հորինողներն ու կատարողները՝ ժողովրդական երգիչները, գուսանները, ասացողները և այլն:
- Բանահյուսության տարբերակումը գրավոր գրականությունից:
- Բանահյուսության սոցիալական էությունը, գաղափարական միտումները:
- Տարբեր բանագիտական դպրոցները (դիցաբանական, փոխառական, պատմական և այլն) և դրանց հայկական արտահայտութ յունները:
- Ժողովրդական բանավոր ստեղծագոր ծության օգտագործումը հայ պատմիչների կողմից:
- Հայ գրավոր գրականության ու բանահյուսության փոխազդեցությունը /X-XIII դարերում/: Հայ բանահյուսության միջնա դարյան գրառումները:
- XIX դարի 50-ական թվականներից սկսած հետաքրքրությունը դեպի ժողովրդական բանահյուսությունը, նրա առաջին պրոֆեսիո նալ գրառողները: Բանահավաքության սկզբնավորումը:
- Արվյանը որպես հայ նոր բանագիտության հիմնադիր: Բանագիտության ձևավորումը իբրև առանձին գիտաճյուղ:
- Բանահավաքության վերելքը (Տ. Նավասարդյան, Ս. Հայկունի, Գ. Հովսեփյան, Ե. Լալայան և այլն): Գ. Սրվանձտյանը որպես նշանավոր բանահավաք («Գրոց-բրոց», «Մանանա», «Համով-հոտով»): Հայ բանագիտության գիտական սկզբունքների մշակումը 80-90ական թվականներին (Գր. Խալաթյան, Ս. Աբեղյան):
- 19-րդ դարի 90ական թվականներին բանագիտական-մասնագիտական պարբե բականների հիմնադրումը («Ազգագրական հանդես», «Էմինյան ազգագրական ժողո վածու»): Բանահյուսության և ազգային մշակույթի փոխազդեցության նոր փուլը (Ղ. Աղայան, Հովհ. Թումանյան, Հովհ. Հովհաննիսյան, Կոմիտաս): Հովհ. Թումանյանի և Կոմիտասի բանագիտական հայացքները:
- Հայ բանահյուսության ժանրային համակարգը: Բանահյուսության սեռերն ու հիմնական տեսակները: Առասպել և առասպելաբանություն: Ժողովրդական վեպ, դյուցազնավեպ, վիպասանություն. «Սասունցի Դավիթ» էպոսը: 1939թ. «Սասունցի Դավիթ» հայ ժողովրդական էպոսի 1000-ամյա հոբելյանի համամիութենական տոնակատարությունը և նրա նշանակությունը:
- Ժողովրդական հեքիաթներ, ավանդություններ և ավանդազրույցներ. Առակ և անեկդոտ. Վիպական երգեր. Նարեկացի. «Կարոս Խաչ» վիպերգը: Սուրբ Սարգիսը ժողովրդական բանավոր ավանդության մեջ: Ժողովրդական երգեր. Ծիսական երգեր, աշխատանքային երգեր. Պանդխտության երգեր. Ռազմի և զինվորի երգեր. Բանտարկյալի կամ կայանավորի երգեր.

--

<p>Օրորոցային կամ մանկական երգեր. Միրո երգեր: Ասույթաբանություն. Առած-ասացվածքներ: Հանելուկներ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հայ բանագիտության խորհրդային շրջանը, պարբերացումը: • Քաղաքացիական կռիվների արտացոլումը բանահյուսության մեջ: • Հայրենական մեծ պատերազմի անդրադարձները բանահյուսության մեջ: • Խորհրդահայ բանահյուսության պոետիկան:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ

<ol style="list-style-type: none"> 1. Բախչինյան Հ., Սարինյան Ս., Հայ գրականություն 10, Երևան, Արևիկ , 2009 2. Գրիգորյան Գր., Հայ ժողովրդական բանահյուսություն, <Լույս> հրատարակչություն, Երևան 1967թ 3. Գրիգորյան Գր., Հայ ժողովրդական բանահյուսություն, Քրեստոմատիա, Երևան 1974 4. Դոլուխանյան Աելիտա Հայ գրականության պատմություն, Հին և միջնադարյան գրականություն, <<Զանգակ>>-97, Երևան 2006թ 5. Դոլուխանյան Աելիտա, Հայ ժողովրդական բանահյուսություն, Երևան 2008 6. Հարությունյան Սարգիս, Բանագիտական ակնարկներ, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ <Գիտություն> հրատարակչություն, 2010թ 7. Հավելված ՀՀ ԿԳ նախարարի 2013թ. հունիսի 9-ի N 932 – Ա/Ք հրամանի <<Հայ ժողովրդական բանահյուսություն>> առարկայի ծրագիր /հին և միջնադարյան շրջան/:
--

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ

<ol style="list-style-type: none"> 1. Ագաթանգեղոս, Պատմություն Հայոց, Եր., 1977 2. Խորենացի Մովսես , Հայոց Պատմություն, Եր., 1968 3. Մամիկոնյան Հովհան, Պատմութիւն Տարնոյ, Եր., 1941 4. Սասնա ծռեր, ժող. վեպ, հ. 1 Եր. 1936 5. Սասնա ծռեր, ժող. վեպ, հ. 2, գիրք 1, Եր., 1944 6. Սասնա ծռեր, ժող. վեպ, հ. 2, գիրք 2, Եր., 1951 7. Սասնա ծռեր, ժող. վեպ, Եր., 1977 8. Հայ ժողովրդական հեքիաթներ, հ.1-11, Եր., 1959-1982 9. Մառ Ն. Ժողովածոյք առակաց Վարդանաց, մասն Բ, բնագիր, Ս. Պ-րգ, 1894 10. Ղանալանյան Ա. – Առածանի, Եր., 1961 11. Ղանալանյան Ա. - Ավանդապատում, Եր., 1969 12. Աբեղյան Մանուկ – Ժողովրդական խաղիկներ Եր., 1940 13. Հայ շինականի աշխատանքի երգերը, Կազմ. Ա. Ղանալանյան, Եր., 1937 14. Հայ ժող. Պանդխտության երգեր, Եր., 1956 15. Մնացականյան Աս. - Հայկական ժողովրդական միջնադարյան երգեր, Եր., 1956 16. Սրվանձտյանց Գարեգին - Երկեր, հ.Ա, 1978 հ. Բ 1982 17. Էջեր հայ միջնադարյան գեղարվեստական արձակից, խմբ. Կ. Մելիք-Օհանջանյան, Եր., 1957 18. Ալիշան Ղևոնդ, Հին հավատք հայոց, Վենետիկ, 1910 19. Աբեղյան Մ. - Երկեր, հ. Ա. Եր., 1966 20. Աբեղյան Մ. - Երկեր, հ. Դ (Առակագրությունը), Եր. 1970 21. Օրբելի Հ. - Հայկական հերոսական էպոսը, Եր., 1956 <p>Ղանալանյան Ա., Առածանի, առաջաբան, ԳԱ, Երևան, 1960</p>

ՍՏՈՒԳՄԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ

<p>ՄՅԵՂՈՒՄԻ 3/4 2 ԸՆԹԱՑ Ի Կ ՍՏ ՈՒԳՈՒՄ , ԱՍՓՈՓԻՉ ԲԱՆԱՎՈՐ ՍՏ ՈՒԳՈՒՄ` 100 ՕՅԻՆՆԵՐԻՆՆԵՐԻՆ ԶԾՆՆՆԵՐԻՆ /հ ար ց ատո մ ս ու լ մ 3h ար ց` 40,30,30, կ շ ի ն ն եր ո վ / ՕՅԻՆՆԵՐԻՆ ԶԾՆՆՆԵՐԻՆ 5:</p>

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ

- 1. Բաղադրիչ 1 10 % /հաճախումներ/
- 2. Բաղադրիչ 2 20% /ընթացիկ ստուգում 1-ին/
- 3. Բաղադրիչ 3 20% /ընթացիկ ստուգում 2-րդ/
- 4. Բաղադրիչ 4 40% /ամփոփիչ ստուգում/
- 5. Բաղադրիչ 5 10% /ընթացիկ ակտիվություն/

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ

Գնահատման թվային միավորը	Տարային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը
96-100	A+	5+
91-95	A	5
86-90	A-	5-
81-85	B+	4+
76-80	B	4
71-75	B-	4-
66-70	C+	3+
61-65	C	3
40-60	C-	3-
Մինչև 39	D	2

Ուսանողի ծանրաբեռնվածության աշխատաժամանակը կրեդիտ/կրեդիտ ժամ- 4/120

Հ/Հ	Թեմա	Լսարանային ժամեր					Ուսանողի ինքնուրույն աշխատաժամանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատաժամանակը
		Դասախոսություն	Գործնական	Լաբորատոր	Սեմինար	Ուս. պրակտիկա		
1	Հայ ժողովրդական բանահյուսության առարկան և բնորոշ առանձնահատկությունները:	2					1	3
2	Ժողովրդագիտության սկզբնավորումը	2					1	3
3	Բանագիտությունը ռոմանտիզմի դարաշրջանում: <ul style="list-style-type: none"> Գրիմ եղբայրները և նրանց առասպելաբանական դպրոցը Թեոդոր Բենեֆեյի պատմաարևելագիտական տեսությունը կամ <<Փոխառությունների դպրոց>> 	2					2	4
4	Հայ բանագիտությունը	2					1	3
5	Հայոց մեռնող-հառնող աստվածությունը	2					1	3
6	Հայ հին առասպելաբանության հիմնական գծերը	2					1	3
7	Հայ հին դիցարանն ու առասպելները <ul style="list-style-type: none"> Տարածաժամանակային հայեցակետերը առասպելներում: Հայ հին առասպելաբանության հիմնական գծերը 	2					2	4
8	Բանահյուսության սեռերն ու հիմնական տեսակները: Բանահյուսության հիմնական ժանրերը կամ տեսակները: Քնարական ստեղծագործություններ <ul style="list-style-type: none"> Գուսանական երգեր Պարերգեր 	2					2	4
9	<ul style="list-style-type: none"> Հարսանեկան երգեր Թաղման երգեր Հմայություններ և աղոթքներ 	2					2	4
10	Էպիկական ստեղծագործություններ Զրույցներ, Առասպելներ	2					2	4
11	Կենդանական գրույցներ, Թվեյաց երգեր	2					2	4

12	<<Մասունցի Դավիթ>> էպոսը	2				2	4
13	<<Մասունցի Դավիթ>> էպոսը	4				2	6
14	<<Մասունցի Դավիթ>> էպոսը		4			2	6
15	Հեքիաթներ, ավանդություններ, գրույցներ:	2				2	4
16	Առակներ, անեկտոդներ	2				2	4
17	Առակներ, անեկտոդներ		2			2	4
18	Միջնադարյան պատմական-վիպական երգեր. Տրդատ և Գրիգոր Տիրան թագավոր Արշակ և Շապուհ		4			2	6
19	Առածներ, Ասացվածքներ և հանելուկներ		2			2	4
20	Հին ժամանակների վիպական երգեր: Գրիգոր Նարեկացու կերպարը հայ բանագիտության մեջ		2			2	4
21	<<Կարոս խաչ>> վիպերգի մի միջնադարյան պատում		2			1	3
22	Սուրբ Մարգիսը ժողովրդական բանավոր ավանդության մեջ		2			1	3
23	Նոր ժամանակների պատմական-վիպական երգեր Մոկաց Միրզա Ասլան աղա Գուլարեցի Արշակի երգը		2			2	4
24	Լիրիկական ստեղծագործություններ Աշխատանքային երգեր Գութանի ու չութի երգեր Սերմնացանի, տափանի ու փոցխի երգեր		2			2	4
25	Հայ բանագիտության երախտավորները. Խ. Աբովյան, Մ. Նալբանդյան, Գարեգին Սրվանձոյանց, Մանուկ Աբեղյան, Կոմիտաս, Նիկողայոս Մառ, Հ. Օրբելի, Արամ Ղանալանյան, Ս. հարությունյան: Հնձի երգեր, կալի երգեր, քաղհանի և չանաքի երգեր Խնոցու և կով ու կիթի երգեր Պատ շարողի երգ		2			2	4
26	Միրային լիրիկա: Գուսանական ժողովրդական տաղեր: Կենցաղային ծիսական քնարերգություն Օրորոցի երգեր և մանկական խաղերգեր Վիճակի երգեր Սգո երգեր		2			2	4
27	Սալդաթի խաղեր Բնության երգեր Կատակերգեր և երգիծական երգեր Պանդխտի երգեր Ժողովրդական թատերգեր		2			2	4
28	Ժողովրդական հեքիաթներ: Առասպելի փոխակերպումը		2			2	4

	հեքիաթի Կենդանական հեքիաթներ Հրաշապատում կամ կախարդական հեքիաթներ Իրապատում (կենցաղային) հեքիաթներ Ժողովրդական երգեր Հայրեն Խաղիկ Խաղերի զարգացումը Երգերի զարգացումը խաղերից							
29	Ժողովրդական երգերի կիրառական խմբերը Խորհրդահայ բանահյուսություն Վերակառուցման շրջանի և առաջին հնգամյակի բանահյուսություն Հայրենական մեծ պատերազմի եվ հետպատերազմյան շրջանի բանահյուսություն Ժամանակակից առաձներ եվ ասացվածքներ		2				2	4
Ընթացիկ ստուգում 1								2
Ընթացիկ ստուգում 2								2
Ամփոփիչ ստուգում								4
Ընդամենը								120